

ЗАЛУУСЫН ЭРХИЙН ТУХАЙ БОДЛОГО

ОРШИЛ

Бүх хүмүүс өөрсдийн нөөц чадавхиа бүрэн ашиглаж амьдрах эрхтэй боловч залуу хүмүүсийн хувьд өөрсдийн эрхээ таньж мэдэхэд зарим нэг томоохон сорилтуудтай тулгардаг. Ногоонтнууд өөрсдийгөө аюулгүй, эрүүл, үр бүтээлтэй, өөрийгөө олсон хүний хувиар нийгэмдээ байх сууриа эзлэж чаддаг хүмүүжилтэй байлгахад анхаардаг. "Залуучууд" гэсэн тодорхойлолт улс орон бүрт харилцан адилгүй байдаг тул энэхүү бодлогод ерөнхийдөө Нэгдсэн Үндэсний Байгууллагын статистикийн зорилгоор ашигладаг нэр томъёогоор буюу 10-24 насны залуучуудыг “залуу хүмүүс” гэж үзэж байна. Ногоонтнууд энэхүү насны бүлэгт аль болох их эрх олгож, уг бодлогыг өргөн хүрээнд тайлбарлахыг дэмжиж байна.

АЛСЫН ХАРАА

Бодлого боловсруулахад залуучуудын жинхэнэ дуу хоолой шаардлагатай байдаг. Залуу хүмүүс дэлхийн өнцөг булан бүрт өрнөж буй нийгэм, байгаль орчны хөдөлгөөнүүд, ялангуяа уур амьсгалын хөдөлгөөнөөр манлайлж байна. Тэдний дуу хоолой, оруулсан хувь нэмэр, эрхийг нь маргаашийн удирдагч, дэлхийн иргэдийнх нь хувиар дэмжиж, хөгжүүлж, хүчирхэгжүүлэх ёстой. Залуу хүмүүс бол одоо ба ирээдүйн аль аль нь гэдэгт бид итгэдэг.

- Илүү сайн нийгмийг бий болгож, өмнөх үеийнхний бий болгосон сорилтуудыг даван туулах чадварыг залуучуудад олгох хэрэгтэй
- Залуу хүмүүс өөрсдийн ирээдүйд нөлөөлөх шийдвэр гаргах түвшний байгууллагуудад дотоодын болон дэлхийн хэмжээнд төлөөлөлтэй байх ёстой
- Ногоон байгууламжийн тухай бодлогод эмзэг эсвэл хохирол учрах эрсдэлтэй залуу хүмүүсийг хамгаалахын тулд урьдчилан сэргийлэлт болон эрт оролцоонд анхаарал хандуулах нь зүйтэй.
- Ийм бодлогод хөрөнгө оруулалт хийх нь өнөө үед залуу хүмүүсийг дэмжихээс гадна бодлогын хэрэгжилтийн алдаатай холбоотой хувийн, нийгэм болон санхүүгийн зардлыг бууруулдаг

ЗОРИЛТ

Бүх залуучууд өөрсдөд нь нөлөөлдөг бодлого, шийдвэрүүдийг боловсруулж, хэрэгжүүлэхэд болон олон нийтийн ажилд бүрэн дүүрэн, идэвхтэй оролцох эрхтэй болох болно. Ногоонтнууд залууст боломж, нөөцийг тэгш хүртэх боломжийг олгох болно. Залуучууд хаана амьдардаг эсвэл өөрсдийн нийгэм эдийн засгийн байдлаас үл хамааран өөрт шаардлагатай чанартай үйлчилгээг авах эрхтэй болох болно. Ногоонтнууд залуучуудын эрхийг дэмжиж, дараах зүйлсийг хүлээн зөвшөөрөх болно –

- Залуу хүмүүс бие даан оршин тогтнох салшгүй эрхтэй. Залуу хүмүүс эцэг эх, асран хамгаалагчийнхаа өмч биш бөгөөд харин тэдний асрамж, зааварчилгаан дор байдаг
- Залуучууд хангалттай хоол хүнс, орон байр, эрүүл мэндийн цогц үйлчилгээгээр болон бусад үндсэн салшгүй эрхээр хангуулах замаар оршин тогтнох эрхтэй.
- Залуу хүмүүс хүчирхийлэл, хортой мансууруулах бодис, түрэмгийлэл, хүрээлэн буй орчны аюул занал, үл тоомсорлогдох, буруугаар ашиглагдахаас хамгаалагдах эрхтэй
- Залуу хүмүүс аюулгүй, халамжлагдсан орчинд хөгжих эрхтэй
- Залуу хүмүүс, ялангуяа эмэгтэйчүүд ба охид сурах хүсэл эрмэлзлийг нь өдөөсөн, сонирхолтой, өөрсдөд нь хамааралтай, анхаарал татахуйц боловсрол эзэмших эрхтэй

- Эцэг эх, багш нар болон бусад холбогдох хүмүүс нь залуу хүмүүсийн бие бялдар, нийгэм, оюун санаа, сэтгэл хөдлөлийн хөгжилд чухал үүрэг гүйцэтгэдэг
- Залуу хүмүүс өөрсдийгөө болон өөрсдийнхөө засгийн газарт өөрсдийгөө төлөөлөх эрхтэй. Үүнд санал өгөх эрх, удирдах албан тушаалд өрсөлдөхөд дэмжих зэрэг багтсан байх ёстой.

ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Ногоонтнууд нь залуучуудад шийдвэр гаргах, манлайлах чадварыг хөгжүүлэхэд нь тусалж, тэднийг амьдралын бүх талын асуудлууд болон бодлого боловсруулахад оролцоход нь дэмжиж, туслах бодлого, байгууллагуудыг бий болгоно. Оюутнуудад ардчилсан иргэний харъяалал, сонгуулийн үйл явцыг ойлгуулах, тэднийг сургуулийн болон олон нийтийн шийдвэр гаргах түвшинд оролцоход нь дэмжлэг үзүүлэх санаачлагыг хэрэгжүүлэхийг бүх сургуулиудаас шаардах замаар үүнийг сурталчлах болно. Тиймээс, Ногоонтнууд дараах арга хэмжээг авах болно –

Зохицуулалт ба Хамтын Ажиллагаа

- Засгийн газрын бүх түвшний хоорондын залуучуудад нөлөөлөх бодлогын зохицуулалт ба хамтын ажиллагааг сайжруулах
- 14-өөс дээш насны залуучуудын хөдөлмөр эрхлэх боломжийг нэмэгдүүлэх
- Залуучуудад телевиз, радио, кино, Интернет зэрэг өөрсдийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр өөрийгөө илэрхийлэх боломжийг олгох. Түүнчлэн залуучуудад арилжааны шинжтэй хэвлэл мэдээллийн хэрэгсэлд дүн шинжилгээ хийх чадварыг эзэмшүүлэх нь зүйтэй
- Боловсролын байгууллагууд дахь бизнесийн байгууллагуудаас албан журмаар явуулж буй сурталчилгааг хориглох
- Төрийн болон орон нутгийн засаг захиргаанд 14-өөс дээш насны залуу ажилчдыг илүү ихээр ажиллуулах, тэдгээрийг орон байр, сургалт, залуучуудад зориулсан шударга ёсны үйлчилгээгээр хангаж, согтууруулах ундаа, мансууруулах бодисын нөлөөллөөс гаргах эмчилгээнд хамруулах зэрэг амин чухал үйлчилгээнүүдээр хангах

Төлөөлөл ба Хувь Нэмэр

- Залуучуудын нийгэмдээ болон улс эх орныхоо улс төрийн болон соёлын амьдралд оруулсан олон янзын, эерэг хувь нэмрийг хүлээн зөвшөөрч, сурталчлах
- Орон нутгийн болон олон нийтийн зөвлөлд залуу хүмүүсийн төлөөлөл, тэдний дуу хоолой, шийдвэр гаргах түвшний оролцоог шаардах
- Өсвөр насны эцэг эхчүүдийг өргөн цар хүрээтэй, санхүүжилт сайтай нийгмийн тусламжийн механизмд хамруулах
- Залуу хүмүүсийн өөрсдийгөө болон засгийн газартаа өөрсдийгөө төлөөлөх эрхтэй болохыг хүлээн зөвшөөрч, сурталчлах. Үүнд санал өгөх эрх удирдах албан тушаалд өрсөлдөхөд дэмжих зэрэг багтсан байх ёстой.
- Өөрсдөд нь нөлөөлөх бодлого боловсруулахад залуучуудын оролцоог дэмжих
- Сонгуулийн насыг 16 гэж тогтоох
- Төрийн албан тушаалд өрсөлдөх эрхийн насыг 16 нас гэж тогтоох

Эрүүл Мэнд ба Боловсрол

- Залуучуудад өөрийн боловсролын чиглэл, хурдац, түүний дотор боловсролын байгууллагуудынхаа үйл ажиллагаанд хувь нэмэр оруулах боломжийг олгох
- Сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт бэлгийн харьцаа болон бэлгийн амьдрал, хүйсийн чиг баримжаа, бие бялдрын эрүүл мэнд, сэтгэцийн эрүүл мэнд, мансууруулах бодисын талаарх боловсролыг цогц, нотолгоонд суурилсан байдлаар оруулах
- Иргэний боловсрол, хүний эрх, байгаль орчны боловсрол, зөрчлийг шийдвэрлэх асуудлыг сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт тусгах
- Сургуулийн боловсролд олон талт байдал, олон соёлт байдал, харилцан хүндэтгэл болон бусад зөөлөн ур чадварын үнэт зүйлсийг дэмжих
- Гэрийн аж ахуй, санхүү болон бусад "амьдрах чадвар" зэрэг залуу хүмүүсийн бие даан амьдрах чадварыг дэмжих хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх
- Залуучуудын сэтгэцийн эрүүл мэндийн үйлчилгээний хүртээмжийг нэн даруй нэн тэргүүний зорилт болгон сайжруулах
- Бүх залуу хүмүүсийг шүд, сэтгэцийн эрүүл мэндийн үйлчилгээ зэрэг үнэ төлбөргүй эрүүл мэндийн үйлчилгээгээр хангахад чиглэж ажиллах
- Залуу хүмүүс, ялангуяа залуу эмэгтэйчүүдийг гэр бүл төлөвлөлтийн үйлчилгээнд хамруулах
- Сургуулиуд болон бага насны боловсрол олгох төвүүдийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, ялгаварлан гадуурхах үзэл, арьс өнгөөр ялгаварлан гадуурхах, дээрэлхэх, айлган сүрдүүлэх болон хүчирхийлэх зэргийг арилгахад дэмжлэг үзүүлэх
- Залуусын ЛГБТИКА + нийгмийн бүлэгт гарч буй гутаан доромжлол, хүчирхийлэл, амиа хорлолтыг бууруулах чиглэлээр залуучуудын солонгын байгууллагуудтай түншлэхийг сургуулиудад уриалах
- Гутаан доромжлол, ялгаварлан гадуурхалтыг ерөнхийд нь бууруулах, тэр дундаа бэлгийн харьцаа болон бэлгийн амьдрал, хүйсийн баримжааны талаарх гадуурхалтыг бууруулах олон нийтийн хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлэх
- Донтох өвчтэй залуучуудад нөхөн сэргээх зохих хөтөлбөрт хамрагдах боломжийг олгох
- Бүх нийтийн дээд боловсролын тэтгэмжийг бий болгох замаар оюутнуудад дэмжлэг үзүүлэх

Эрх ба Шударга Ёс

- Олон нийтийн ажил гэх мэт залуу хүмүүст зориулсан өөр механизмын хэрэгцээ шаардлагыг бий болгохын тулд эрүүгийн эрх зүйн тогтолцоог шинэчлэх
- Эрүүгийн хариуцлага хүлээх насыг 16-аас доошгүй байхаар, хүүхдийг хорих насны доод хязгаарыг 18 наснаас доошгүй байхаар тогтоох. Ногоонтнууд цаазаар авах ялыг ямар ч тохиолдолд дэмжихгүй.
- 18-аас доош насны хүнийг цагдаагийн өрөөнд, эсвэл шоронгийн өрөөнд насанд хүрэгчидтэй хамт байлгахгүй байхыг шаардах. Хүүхэд эсвэл насанд хүрээгүй хүмүүсийг тусад нь хорих хэрэгтэй.
- Бүх залуучуудыг өөрсдөд нь нөлөөлдөг бодлого, шийдвэрүүдийг боловсруулж, хэрэгжүүлэхэд болон олон нийтийн ажилд бүрэн дүүрэн, идэвхтэй оролцох эрхээр хангах
- Залуучуудын өөрсдийн байршил эсвэл нийгэм, эдийн засгийн байдлаас хамаарч чанартай үйлчилгээ авахад тулгардаг саад бэрхшээлийг багасгаж, арилгах

- Олон соёлт, ЛГБТКИА + болон бусад гадуурхагдсан цөөнх зэрэг янз бүрийн нийгмийн бүлгийн залуу хүмүүсийг тэдний хэрэгцээг хангах үйлчилгээ, хөтөлбөрөөр хангах
- Залуу хүмүүсийг зохих эрх бүхий байгууллагаар дамжуулан олон нийтэд болон засгийн газрын бүхий л түвшинд өөрийгөө илэрхийлэх боломжоор хангах
- Эрсдэлтэй нөхцөл байдлаас шилжиж буй хүмүүст залуу хүмүүст зориулсан баталгаатай, боломжийн үнэтэй засгийн газрын, нийгмийн болон хувийн хэвшлийн түрээсийн орон сууцанд хамрагдах боломжийг олгох
- Хүүхдийн хөдөлмөр, хүүхдийн гэрлэлтийг хориглосон хуулиудыг хэрэгжүүлж, чандлан мөрдүүлэх

Ашигласан материалууд:

https://www.greens.org.nz/youth_affairs_policy

<https://www.un.org/youthenvoy/youth-un/>

<https://greens.org.au/vic/policies/youth-policy>

<https://chronicleofsocialchange.org/news-2/a-vision-for-california-policy-from-youth-in-foster-care/20172>

<https://www.younggreens.org.uk/>

<https://www.greenparty.org.uk/green-guarantee/our-promise-to-young-people.html>

<https://indiagreensparty.org/policies/child-and-youth-development/>

<https://www.cagreens.org/platform/youth-rights>

<https://www.un.org/en/sections/issues-depth/youth-0/index.html>